

КРЕДИТНИЙ АНДЕРАЙТИНГ В РОЗДРІБНОМУ БАНКІВНИЦТВІ

Стукал Світлана

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Розвиток банківської системи протягом останніх років характеризується стрімким зростанням обсягів кредитного портфелю. Така тенденція, а також вплив складних кризових ситуацій, що склалися як на національному так і на світових фінансових ринках, стало причиною зростання рівня ризику банківського кредитування. Незважаючи на останні тенденції до зменшення обсягів кредитування, практика свідчить, що прострочена заборгованість залишається однією з найважливіших проблем вітчизняних банків (рис. 1).

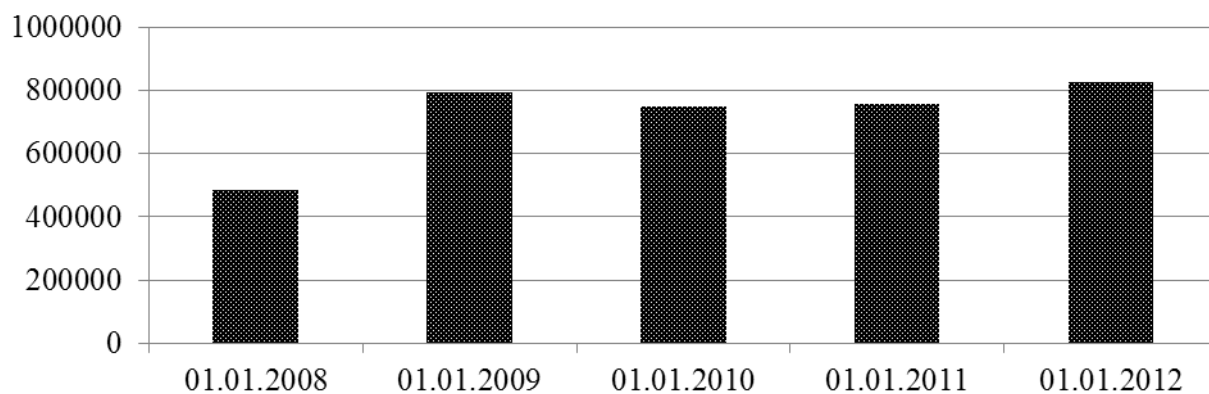

Рисунок 1 – Динаміка обсягів банківського кредитування України в 2008-2012 рр., станом на початок року [1]

Головним завданням для менеджменту банку є оптимізація банківського процесу таким чином, щоб отримати максимально можливий прибуток при прийнятному рівні ризику. Визначальним бізнес-процесом при управлінні кредитними ризиком є його оцінка перед настанням несприятливих подій для банку, а також розробка і використання методів з мінімізації впливу. Для успішної діяльності банки прагнуть до покращення якості, а не збільшення обсягів своїх кредитних портфелів. В зв'язку з цим проблема налагодження роботи служби андеррайтингу в банку набуває особливої актуальності.

Андерайтинг – це багаторівнева процедура оцінки банком ймовірності повернення або неповернення суми, яку запросив клієнт [2]. Крім того це інструмент подолання конфлікту інтересів підрозділів (органів) банку, задіяних в розгляді та прийнятті рішень за кредитною заявкою позичальника.

На відміну від звичайної оцінки кредитоспроможності позичальника, що полягає, практично, в автоматичному розрахунку можливості особи розраховатися за позичкою, основним завдання андерайтингу є визначення факторів, які можуть вплинути на фінансовий стан клієнта, як на момент прийняття рішення, так і протягом строку погашення кредиту.

Вітчизняна банківська практика сьогодні спирається на функціонування підрозділів кредитного аналізу банку. Однак, служба андерайтингу – це новий (удосконалений) рівень організації кредитного процесу, особливо при кредитуванні фізичних осіб. Андерайтинг передбачає чітке виділення функцій кредитного менеджменту (робота спеціаліста фронт-офісу з клієнтом) та андеррайтингу (оцінка ризику та ймовірності дефолту позичальника). До того ж у банку з'являється інтерес до продовження та фіксації фактів історії відносин з клієнтом. Вона може включати в себе не тільки роботу клієнта з кредитними продуктами, але й поточну інформацію про стан рахунків клієнта чи надані депозитні послуги. Створюються передумови для формування бази даних для управління ризиком позичальника через інструменти резервування, лімітування та ціноутворення кредитних продуктів. Крім того, через підвищену відповідальність андерайтера важливим елементом кредитної процедури є наявність якісної офіційно прийнятої банком методика оцінки кредитоспроможності на основі рейтингової оцінки ризику.

В загальному вигляді, за нашими висновками, процедура андерайтингу, має включати: аналіз кредитної заявки, оцінку кредитоспроможності, цільового призначення кредиту і можливості кредитування потенційного позичальника; оцінку забезпечення; підготовку висновків про доцільність кредитування; розрахунок максимальної суми позики. У висновках має значитися думка

андеррайтера про доцільність надання кредиту потенційному позичальнику та його готовність взяти на себе відповідальність за своє рішення.

Як результат впровадження практики андеррайтингового управління кредитним ризиком в роздрібному банківському бізнесі банки, наприклад, створили перелік небажаних професій так звані «стоп-списки». Клієнтам, професії яких потрапили в такий список, відмовляють в наданні позики, навіть якщо рівень доходу позичальника відповідає умовам договору [3].

Також, особливу увагу при видачі позики андеррайтери мають звертати на власників бізнесу. Важливим завданням андеррайтингу, при цьому, буде не тільки визначення платоспроможності позичальника, а й дослідженні факторів впливу на фінансовий стан клієнта. Звичайно, впровадження механізму андеррайтингу кредитів не допоможе зменшити вже наявний обсяг проблемної заборгованості банків, але, напевне, дає можливість звести кредитні ризики банку до мінімуму в майбутньому. Це може бути досягнуто, за рахунок: по-перше, усестороннього охоплення факторів (соціальних, демографічних, фінансових), що характеризують позичальника; по-друге, професіоналізму андеррайтерів, які спеціалізуються на оцінці кредитоспроможності цільових груп позичальників; по-третє, зниження морального ризику, оскільки андеррайтер безпосередньо не спілкується з клієнтом.

Процедури андеррайтингу забезпечують стандартизацію бізнес-процесів кредитування приватних клієнтів, уніфікацію вимог до них, постійне удосконалення методик оцінки кредитоспроможності та продуктового ряду кредитних послуг банку.

1. *Матеріали звітності банків за 2007-2012 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm.*

2. *Кредитный андеррайтинг [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://exbico.ru/kreditniy_anderrayting.*

3. *Роцина, Я. А. Оптимизация процесса оценки кредитоспособности заемщиком / Я. А. Роцина [Електронний ресурс] – Режим доступу : auditfin.com/fin/2010/1/03_15/03_15%20.pdf.*